

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 81/19
V Lucemburku dne 24. června 2019

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-619/18
Komise v. Polsko

Ustanovení polských právních předpisů týkající se snížení věkové hranice pro odchod do důchodu soudců Nejvyššího soudu jsou v rozporu s unijním právem

Sporná opatření porušují zásady neodvolatelnosti soudců a soudcovské nezávislosti

Dne 3. dubna 2018 nabyl účinnosti nový polský zákon o Nejvyšším soudu (dále jen „zákon o Nejvyšším soudu“). Podle tohoto zákona byl věk odchodu do důchodu pro soudce Nejvyššího soudu snížen na 65 let. Nová věková hranice platila od data nabytí účinnosti tohoto zákona a platila i pro soudce tohoto soudu jmenované před tímto datem. Soudci Nejvyššího soudu mohli pokračovat ve výkonu soudcovské funkce i po dovršení věku 65 let, avšak pouze za podmínky, že dotčený soudce předloží prohlášení, v němž projeví přání vykonávat nadále funkci, osvědčení o zdravotní způsobilosti a že získá povolení od prezidenta Polské republiky. Při udělování tohoto povolení není prezident Polské republiky vázán žádným kritériem a jeho rozhodnutí nepodléhá soudnímu přezkumu.

Podle tohoto zákona tedy museli soudci ve funkci u Nejvyššího soudu, kteří dosáhli věku 65 let před datem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo nejpozději dne 3. července 2018, odejít do důchodu k datu 4. července 2018, ledaže předložili takové prohlášení a osvědčení do 3. května 2018 a získali od prezidenta Polské republiky souhlas k pokračování ve výkonu funkce soudce Nejvyššího soudu.

Dne 2. října 2018 podala Komise k Soudnímu dvoru žalobu pro nesplnění povinnosti¹. Komise tvrdí, že Polská republika porušila unijní právo, když zaprvé snížila věkovou hranici pro odchod do důchodu a tuto novou hranici uplatnila na soudce Nejvyššího soudu jmenované do 3. dubna 2018 a zadruhé přiznala prezidentu Polské republiky diskreční pravomoc prodloužit období aktivního výkonu funkce soudců Nejvyššího soudu².

Usnesením ze dne 15. listopadu 2018 předseda Soudního dvora vyhověl návrhu Komise rozhodnout tuto věc ve zrychleném řízení.

Komise na jednání zdůraznila, že ačkoliv byla ustanovení zákona o Nejvyšším soudu, jež jsou v tomto řízení napadena, změněna zákonem ze dne 21. listopadu 2018, není jisté, zda tento zákon odstranil tvrzená porušení unijního práva, přičemž v každém případě i nadále zde zůstává zájem na rozhodnutí v této věci s ohledem na význam soudcovské nezávislosti v unijním právním řádu.

¹Do vydání rozsudku Soudního dvora se Komise navíc v řízení o předběžných opatřeních domáhala, aby Soudní dvůr uložil Polsku povinnost přijmout následující předběžná opatření: 1) přerušit uplatňování vnitrostátního právního předpisu snižujícího věkovou hranici pro odchod do důchodu pro soudce Nejvyššího soudu; 2) přijmout veškerá nezbytná opatření k zajištění toho, aby soudci Nejvyššího soudu, jichž se dotýká sporná ustanovení, mohli nadále vykonávat funkce na tomto soudě a požívali při tom stejného postavení, stejných práv a pracovních podmínek jako před tím, než zákon o Nejvyšším soudu nabyl účinnosti; 3) nepřijímat opatření ke jmenování soudců Nejvyššího soudu za účelem nahrazení soudců Nejvyššího soudu dotčených těmito právními předpisy nebo opatření ke jmenování nového prvního předsedy Nejvyššího soudu nebo určení osoby, která bude stát v čele Nejvyššího soudu namísto prvního předsedy, do jmenování nového prvního předsedy; 4) informovat Komisi nejpozději do měsíce po doručení usnesení Soudního dvora a poté každý následující měsíc o opatřeních, která Polsko přijalo nebo hodlá přijmout k úplnému splnění povinností plynoucích z tohoto usnesení. Usnesením ze dne 17. prosince 2018 Soudní dvůr v plném rozsahu vyhověl návrhu Komise na nařízení předběžných opatření až do vyhlášení rozsudku v této věci (viz TZ č. [204/18](#)).

²Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU a článek 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

V rozsudku z dnešního dne Soudní dvůr nejprve připomněl, že unijní právo spočívá na základním předpokladu, že každý členský stát sdílí se všemi ostatními členskými státy společné hodnoty uvedené v článku 2 SEU a uznává, že s ním ostatní členské státy tyto hodnoty sdílejí³. Tento předpoklad znamená a odůvodňuje existenci vzájemné důvěry členských států, a zejména jejich soudů, v uznávání těchto hodnot, na kterých je Unie založena, včetně zásady právního státu, a tím i v dodržování unijního práva, které tyto hodnoty zakotvuje.

Kromě toho organizace soudnictví v členských státech jistě spadá do pravomoci těchto států, nic to však nemění na tom, že při výkonu této pravomoci musí členské státy dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva. Z toho vyplývá, že členské státy musí stanovit prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany, ve smyslu Listiny základních práv Evropské unie, v oblastech pokrytých právem Unie. Konkrétně každý členský stát musí v souladu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU zajistit, aby orgány, které jakožto „soudy“ ve smyslu vymezeném unijním právem spadají do jeho systému procesních prostředků v oblastech pokrytých unijním právem, splňovaly požadavky na účinnou právní ochranu. K zajištění, že takový orgán, jako je Nejvyšší soud, bude schopen takovou ochranu poskytnout, je zásadní ochrana nezávislosti tohoto orgánu. Vnitrostátní pravidla, jež ve své žalobě Komise zpochybňuje, tudíž mohou podléhat přezkumu z hlediska čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU.

Soudní dvůr dále konstatoval, že nezbytná svoboda soudců ve vztahu ke všem vnějším zásahům nebo tlakům vyžaduje určité záruky vlastní ochraně těch osob, jejichž úkolem je rozhodovat, jako je neodvolatelnost. Zásada neodvolatelnosti zejména vyžaduje, aby soudci mohli zůstat ve funkci až do věku povinného odchodu do důchodu nebo do skončení funkčního období, bylo-li stanoveno na dobu určitou. Aniž by tato zásada byla zcela absolutní, odchýlit se od ní lze pouze za podmínky, že to odůvodňují naléhavé legitimní důvody při dodržení zásady proporcionality. V projednávané věci má použití opatření spočívajícího ve snížení věkové hranice pro odchod do důchodu soudců Nejvyššího soudu na soudce již ve funkci u tohoto soudu za následek předčasné ukončení výkonu soudcovské funkce těchto soudců. Takovéto použití lze připustit pouze tehdy, když je odůvodněno legitimním cílem a tomuto cíli přiměřené a nemůže vyvolat u jednotlivců pochybnosti stran neovlivnitelnosti daného soudu ve vztahu k vnějším skutečnostem a jeho neutrality ve vztahu k protichůdným zájmům.

Soudní dvůr odmítl argument Polské republiky, že snížení věkové hranice pro odchod do důchodu soudců Nejvyššího soudu na 65 let bylo vedeno úmyslem harmonizovat tento věk s obecným důchodovým věkem vztahujícím se na všechny pracovníky v Polsku, a tím optimalizovat věkovou skladbu členů tohoto soudu. Důvodová zpráva k návrhu nového zákona o Nejvyšším soudu, zavedení nového mechanismu, jenž prezidentu republiky dovoluje na základě diskrečního uvážení rozhodnout o prodloužení výkonu funkce soudce, jehož funkční období bylo takto zkráceno, a skutečnost, že předmětným opatřením byla dotčena téměř třetina členů ve funkci u tohoto soudu, včetně první předsedkyně tohoto soudu, jejíž šestileté funkční období zaručené Ústavou bylo zkráceno, mohou totiž vyvolat vážné pochybnosti o skutečných cílech této reformy. Toto opatření se navíc nejvíce jeví jako vhodné k dosažení cílů tvrzených Polskem ani jako přiměřené. **Soudní dvůr proto určil, že použití opatření spočívajícího ve snížení věkové hranice pro odchod do důchodu soudců Nejvyššího soudu na soudce ve funkci u tohoto soudu není odůvodněno legitimním cílem a je v rozporu se zásadou neodvolatelnosti soudců, která je inherentní jejich nezávislosti.**

Soudní dvůr mimoto zdůraznil, že záruky nezávislosti a nestrannosti soudů vyžadují, aby dotýčný soud vykonával své funkce zcela autonomně a byl chráněn před vnějšími zásahy nebo tlaky, jež by mohly narušit nezávislost rozhodování jeho členů a ovlivnit jejich rozhodnutí, při dodržení objektivit a bez jakéhokoli zájmu na řešení sporu. V tomto ohledu uvedl, že procesní podmínky a postupy, na které se podle nového zákona o Nejvyšším soudu váže případné prodloužení výkonu funkce soudce Nejvyššího soudu nad obvyklou věkovou hranici pro odchod do důchodu,

³ Toto ustanovení zejména stanoví, že Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin.

takovéto požadavky nesplňují. Takovéto prodloužení totiž nyní podléhá rozhodnutí prezidenta republiky přijatému na základě diskrečního uvážení, neboť jeho přijetí není jako takové založeno na žádném objektivním a ověřitelném kritériu a nemusí být odůvodněno. Takovéto rozhodnutí navíc nelze napadnout soudní žalobou. Kromě toho Národní rada soudnictví, jež má prezidentu republiky předat stanovisko před tím, než posledně zmíněný přijme rozhodnutí, se vzhledem k neexistenci norem, které by stanovily její povinnost toto stanovisko odůvodnit, zpravidla omezila na vydání stanovisek, kladných či záporných, která v některých případech nebyla vůbec odůvodněna, a v některých případech zahrnovala čistě formální odůvodnění. Takováto stanoviska tedy nemohou přispívat k poskytnutí objektivních podkladů prezidentu republiky při výkonu diskreční pravomoci, kterou je nadán k tomu, aby dvakrát, vždy na tři roky, ve věku od 65 let do 71 let, povolil pokračovat ve výkonu funkce soudce Nejvyššího soudu. Soudní dvůr dospěl k závěru, že tato pravomoc může zejména u jednotlivců vyvolat legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti dotyčných soudců ve vztahu k vnějším skutečnostem a jejich neutralitě ve vztahu k protichůdným zájmům, které se mohou před nimi střetnout.

UPOZORNĚNÍ: Žaloba pro nesplnění povinnosti, směřující proti členskému státu, který nesplnil své povinnosti vyplývající z práva Unie, může být podána Komisí nebo jiným členským státem. Jestliže Soudní dvůr rozhodne, že došlo k nesplnění povinnosti, dotyčný členský stát je povinen vyhovět rozsudku v co nejkratší lhůtě.

Dojde-li Komise k názoru, že členský stát rozsudku nevyhověl, může podat novou žalobu s návrhem na uložení peněžitých sankcí. V případě, že Komisi nebyla sdělena opatření k provedení směrnice, však Soudní dvůr může na návrh Komise uložit sankce již ve stadiu prvního rozsudku.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106